

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și strălămate:
 Pe un an . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMANUL

REDACTIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Leo
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

O nouă campanie de iarnă.

Arad, 24 Sept.

Nici o perspectivă pentru semnarea unei păci apropiate. Desfășurarea conflagrației europene de până acum n'a dat ca rezultat atât de mult încât să se vadă constrâns la fixarea condițiilor de pace.

Sunt câteva zile de când d. Asquith propunând camerei comunelor votarea unui nou credit a declarat că „victoria va fi pe partea celui mai bine înarmat”...

Este neîndoios că intrăm în a doua campanie de iarnă. Sfortările beligeranților pentru a împăca toate necesitățile ce le reclamă această campanie sunt uriașe. Armate proaspete se recrutează și aruncă pe fronturi. Înșă Anglia este convinsă că sistemul cu armata mercenară nu poate satisface nouilor exigente și introduce obligativitatea de arme.

Cheltuielile de războiu se ridică la sume fabuloase. Monarhia noastră solicită al treilea împrumut intern de războiu, în Germania al treilea împrumut este pe încheiate, d. Asquith a propus camerei engleze votarea unui nou credit de 250 milioane livre sterlingi, iar d. Ribot a declarat cotidianului „Le Journal” că la începutul lui Octomvrie va depune un nou proiect de împrumut intern francez. Cât privește situația financiară a Rusiei se știe că este cea mai disperată. Ministrul de finanțe rusec Bark este acum la Londra și vrea să realizeze un acord financiar necesar trebuin-

țelor Rusiei pentru a continua războiul. Presa rusească discută cu viu interes chestia financiară și „Ruskoje Slovo” scrie că Franța și Anglia trebuie să ajute pe Rusia cu un împrumut foarte mare, „avec des moyens les plus considerables” cum citim într'un ziar francez. Intâiul an de războiu a costat'o pe Rusia 12 miliarde de franci, nu este de mirare dacă este amenințată de o derută financiară fără un mare împrumut extern.

Al treilea efort considerabil al beligeranților este fabricarea de arme și muniții. În uzinele de războiu, zi de zi, zeci de mii de muncitori, soldați, lucrează de zor pentru a obține maximul de producere, ascendentul materialului de distrugere.

Dar campania de iarnă poate să fie și mai sângeroasă, să fie sporită cu ieșirea din neutralitate a statelor bacanice.

În desfășurarea conflagrației de până acum a reputat un succes indiscutabil Germania, nu prin felul cum a știut să terorizeze pe Ruși ca și pe Englezi, Francezi și Sârbi în același timp

Prin manevrarea de trupe, prin atacuri de surprinderi a obținut acest succes de superioară valoare morală, căci disconcentrează atenția dușmanilor, le zădărnicesc planuri strategice.

Iscușința aceasta de desfășurare a forțelor militare constituie de sigur unul dintre secretele mari ale victoriilor germane.

Cât de puțini erau ceice credeau în eventualitatea unei noi campanii de iarnă. Pronosticurile marelor ofensive din primăvară păreau fanteziste. Și astăzi cât de puțini sunt ceice se mai îndoiesc de această campanie.

Aleșii reprezentanți ai neamurilor angajate în războiu, dela voinicii cărora abia le mijeste mustața până la bărbații în plinitudinea puterii fizice și intelectuale pe creștetul cărora prinde iarna vieții, sunt sortiți să înfrunte greutățile noiei campanii de iarnă. Și vor aștepta cu ardoare blânde raze ale soarelui primăverii.

Desigur, pentru o astfel de primăvară, își oferă scumpele, cele mai scumpe ofrande ce se pot da: *viețile*...

Rolul aeroplanului în campania contra Italiei.

Lupta din aer și arma ei, aeroplanul și conducătorul lui merită între momentele interesante și energice ale războiului modern fără îndoială cea mai mare atențiune. De când fantazia omului lucrează, crează și nimicește, meru s'a ocupat cu problema sburatului, a cărui rezolvire semăna zădarnică. Trebuie să spunem spre lauda geniului omenesc, că aviatica s'a dezvoltat în decursul deceniului ultim cu multă perseveranță și energie, durere și cu multe jertfe, într'un mod surprinzător. În ori ce caz însă dezvoltarea n'a putut să fie așa de mare în timp de pace decât față de cerințele imperioase ale războiului. Conducerea războiului de astăzi reclamă toate isbânzile tehnice pentru scopurile sale și a creiat nu numai vehicule cuirasate pentru uscat, luntri, cari se pot scufunda sub apă, ci și lupta din aer, care a existat până acuma numai în fantezie.

Cronica războiului înșiră și până acuma nemărate sboruri bine reușite, recunoștința cea mai mare însă o merită aviatorii, cari operează pe teatrul războiului din sudvest, teatrul cel mai nou de războiu, în Italia. Înainte de ce voi descrie acest teatru de războiu din punct de ve-

dere aviatice, voi trata încă și despre timpul, când războiul contra Italiei nu era încă iminent.

În decursul războiului mondial de până acuma aviatorii noștri au isprăvit fapte, cari n'au fost crezut posibile înainte. Să ne aducem numai aminte că zărele au lăudat înaintea războiului fiecare sbor de câțiva chilometri ca o faptă eroică și extraordinară. Dacă un pilot a sburat dela Rákos până la Hatvan sau chiar până la Viena, atunci a putut să fie sigur de recunoștința publicului. Ce pot însemna însă toate sborurile din timp de pace față de numeroasele sboruri de recunoaștere, făcute de aviatorii noștri în fața dușmanului! În pace fiecare sbor a fost întreprins pe timp frumos, aeroplanul n'a fost încărcat prea mult, a stat destul timp la dispoziție pentru preparările necesare și lucrul principal: nici aeroplanul, nici pilotul n'au fost amenințați de bombele dușmane sau de bucăți de șrapnel. În războiu orice sbor de pace a devenit o copilărie. Noi am sburat, dacă era trebuință, pe timp frumos și pe timp rău, pe furtună și vânt, fără să ne pese de proiectilele dușmane, la sboruri, cari au avut ca scop recunoașterea pozițiilor contrare ne-am lăsat jos până în zona periclitată de ele.

Foarte mult s'au complicat problemele aviatorilor noștri când au trebuit să opereze iarna în Carpați, acoperiți de zăpadă și ghiață. Fri-

Unei verișoare din Tară...
 Știu că tu nu ții la aur
 Cât la-un suflet ce ți-e drag —
 Și eu știu că fericea
 Ți-a zădărit-o.

Și eu mai știu că cel mai tare-i
 Cel ce-a fost mai încercat:
 Decî primește premiarea
 Suflete indurerat:

Îți trimit a Doinei jale
 De pe-a Somesului mal
 Și-o ferbinte 'mbrățișare

Livia Rebreamu.

Numărul popular pe 1 an 4 cor.

Pretul unui exemplar 10 fileri.

Numărul popular pe 1/2 2 coroane

România de azi și importanța ei în concertul balcanic și în actualul războiu european.

— Un studiu al dlui C. D. Mavrodin. —

Primit la redacție o interesantă lucrare în limba franceză, „România contemporană” și rolul important ce-l are în concertul balcanic și în războiul actual” datorită dlui C. S. Mavrodin, licențiat în drept la Paris.

Autorul „României contemporane” a căutat în această lucrare să releve tot progresul pe care România l-a realizat în decursul domniei regelui Carol și să evidențieze importanța pe care o are România în Orientul Europei.

D. Mavrodin, vorbește despre România, din trei puncte de vedere: al evoluției istorice, al progresului economic și social și al rolului ce-l are în politica balcanică.

Lucrarea e însoțită de o prefață a dlui Georges Lacour-Gayet.

„România contemporană” e un studiu care în împrejurările actuale prezintă un mare interes, întru cât autorul, caută în lucrarea sa, să prezinte România străinătății — unde din nefericire ea e încă puțin cunoscută — ca un popor destul de civilizată și bine pregătit din toate punctele de vedere, pentru a sta alături de celelalte popoare civilizate ale Europei.

În același timp, evidențiază prin o comparație bine documentată și bazată pe cifre, superioritatea Românilor față de popoarele din peninsula balcanică.

Vom face o mică dare de seamă asupra acestei interesante lucrări, care reprezintă un studiu — sinteză a chestiunii românești, a cărei cauză d. Mavrodin o apără cu toată căldura patriotismului său și cu toată convingerea unui om de știință.

În prima parte a acestui interesant studiu, autorul face un istoric rezumat asupra originii Românilor la Dunăre și o descriere asupra diferitelor națiuni balcanice, după care face constatarea, că dintre toate aceste popoare Româniilor prin numărul lor, — 14 milioane, din cari 7 în regat — alcătuiesc poporul cel mai compact din peninsula, întru cât, cu toate dominațiunile sub cari au fost, și-au păstrat totdeauna unitatea intelectuală și morală.

În aceeași parte a lucrării, d. Mavrodin se ocupă și de diferitele dominațiuni sub cari au fost și stau încă Româniilor, insistând mai ales asupra situației Românilor din Austro-Ungaria și Rusia.

Relevăm următoarele aprecieri pe cari autorul le face cu privire la Români basarabeni:
Cele două milioane de Români din Basara-

bia, — Moldoveni, după cum își zic singuri, — nu pot sub dominațiunea țarului, nici să se roage nici să se instruiască sau să citească în propria lor limbă, și nici să primească vre-un fel de publicațiune din România.

Pentru rusificarea acestei populațiuni, imperiul vecin a făcut tot cecece i-a stat în putință.

Din această cauză, poporul de jos, a rămas incult, însă cu toate aceste și-a păstrat singurile două lucruri ce i-au mai rămas: *pământul și sufletul.*

Rezultatul încercării de rusificatiune, sunt interesante. La început s'a încercat prin instalarea de colonii ruse în Basarabia, cari însă au fost romanizate. Guvernul a căutat atunci să procedeze în sens contrar. Sate întregi de Moldoveni au fost transportate în Siberia. După câțiva ani, mirarea celor dela Petrograd, n'a fost mică; populațiunea locală începuse să vorbească românește.

Reese de aci că tentativa Rușilor de a desnaționaliza pe Români, a rămas zadarnică.

În a doua parte a lucrării, autorul se ocupă de progresul economic și social, realizat în România.

În cecece privește situația economică, d. Mavrodin arată că până acum 50 de ani, era imposibil orice progres, din cauza dominațiunii turcești și a neîncetelor frământări din Balcani.

Ridicarea României pe tărîmul economic începe din anul 1866, odată cu venirea la cărmăritărie a defunctului rege Carol I, în cursul domniei căruia s'au înregistrat două momente strălucite: 1877, când după războiul cu Turcii România și-a asigurat independența și 1913, când după campania în Bulgaria ea și-a asigurat poziția ei în Balcani.

În intervalul acestor 50 de ani, România a mers spre progres cu pași giganti.

Comerțul și industria ca și finanțele țării sunt într'o stare înfloritoare; armata a putut fi reorganizată pe o bază solidă, populația a început să prospereze.

În același timp, arta și literile sunt în plină dezvoltare. Datorită acestei situațiuni, România ocupă astăzi un loc de frunte, printre popoarele balcanice și poate sta alături cu statele civilizate din Occidentul Europei.

Următoarea comparație dintre România și celelalte state din Balcani, nu e lipsită de interes:

Cifrele sunt date pe anul 1911:

Budgetul: România 583 milioane; Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntenegru, la un loc 450 milioane.

Comerțul exterior: România 1 miliard 26 milioane. Celelalte state balcanice la un loc 825 milioane.

Armata: efectivul de pace, România 5324 ofițeri și 100.000 soldați. Celelalte state la un loc 7799 ofițeri și 114,759 soldați.

Rezultă din aceasta că România stă deasupra tuturor statelor din Balcani atât pe tărîmul economic cât și pe cel financiar.

Femeia și tendințele ei.

II.

Cu toate erorile sufragetelor, lor le revine meritul de-a fi știut da problemei feministe rândul întâi al actualității. Chestiunea este pusă acolo în termeni atât de presanți, încât cu orice preț i se cere rezolvarea. O adevărată armată numeroasă, bine disciplinată, recrutată din toate castele sociale (care este caracteristica principală a feminismului anglo-saxon), dă probe pe fiecare zi de dorul de-a învinge și isbuti.

Ce contrast cu alte țări, în cari feminismul chiar dacă a trezit interese, nu pasează încă decât prea puțin aderentii. Nu mult înainte, în Italia, câteva doamne din elita societății romane au pornit inițiativa unei modeste propagande. Rezultatul obținut: aproape unanimitatea camerei ministrului Giolitti a refuzat votul feminin.

(Și-mi reamintesc plângerile și reproșele prezidenței feministe din Ungaria, că abia poate încasa taxa neînsemnată de câteva coroane dela membrele ordinare de un număr foarte puțin considerabil).

Ecclatant este contrastul cu lumea nouă. Statele-Unite al Americii au acceptat complect prețurile de sex din legislațiunea lor, acordând femeiei nu numai votul în rând cu bărbații, dându-le însă în același timp dreptul de-a ocupa cele mai înalte funcțiuni publice. În unele state, femeia își poate da părerea asupra tuturor chestiunilor de educație; în altele i-a parte activă în afacerile municipale cu drepturile egale bărbaților, bineînțeles și dreptul de vot. În America latină însă, dincontra, feminismul este la începutul pornirii lui și desvultă o acțiune așa de timidă și discretă, încât nimenea nu-i dă importanță.

Fără îndoială, nu e decât prea mic numărul națiunilor cari au adoptat sufragiul feminin în toată forma. Norvegia este în șirul celor dintâi; se mai pot înșira următoarele state în cari femeia beneficiază oarecari drepturi politice: Anglia, Scoția, Canada, Australia, cea mai mare parte a Statelor-Unite, Suedia, Danemarca, Finlanda, Olanda, Boemia. Este de netăgăduit curentul irezistibil în favorul acestei reforme. Fără a pronunța termeni prea agresivi de mândrie și ambițiune, pare totuși că prin o oarecare tendință fatală, toate statele sunt pornite a stabili un statut politic feminin. Ar fi prea vast să analizăm amănuntele reformelor cari dau impuls idealului feministelor.

gul are în general o influență nefavorabilă asupra motorilor explosive, și munții opun greutatea sburaturii. Aviatorii noștri au făcut experiențe foarte interesante în sbortirile lor peste Carpații păduroși. Cele expuse se referă însă numai la Carpați.

Cuvântul „numai” accentuează diferența colosală a Alpiilor, cari au devenit în campania noastră contra Italiei teatrul nostru de războiu. Probleme noi, grele și pline de pericole îl așteaptă aicea pe pilot. Să ne aducem aminte cu ce precauțiune s'au evitat la început dealurile până ce primul aviator austro-ungar locotenentul Nittner a sburat peste Semmering. Astăzi încă ne arată un monument pe creștetul muntelui fapta vitejească de atunci, totuși o întreprindere egală poate fi privită azi numai ca un sbor de promenadă. Adeseori în public se aud meditațiuni, ori de se poate conta cu aviatorii noștri în Alpi, unde este lipsă mare de locuri potrivite pentru aterisare, și unde joacă un rol foarte mare aerul subțire din munți. Toate aceste observări sunt juste, deși istoria sburaturii arată, că în aceste regiuni s'au încercat deja de ani sboruri și adeseori cu succes frumos. Unele din sboruri au chiar o însemnătate istorică, cecece dovedește în mod vădit căte greutăți trebuie învinse de piloții noștri. Adeseori așteptam zile întregi în o vale și așteptam condiții mai favorabile meteorologice și ne deci-

deam deabia atunci la un sbor, când era de așteptat un succes. Ca exemplu vreau să amintesc numai sborul lui Chavez peste Simplon, care a reușit într'adevăr să învingă acest munte uriaș. Însă când a vrut să sboare înapoi, nervii lui nu mai funcționau normal și sfârșitul întreprinderii acesteia a fost o cădere dela o înălțime destul de însemnată. Chavez a suferit răni grave și a murit după puține zile.

Războiul însă i-a oțelit și pe aviatorii noștri. Moartea-și așteaptă mereu sub forme diferite la fiecare sbor, ei sunt deja obicinuiți a nu prețui prea mult viața lor și chiar faptul că ei sunt conștienți că mult depinde dela ei, nu numai viața lor, ci și soartea mai multor mii, îi hotărăște de a nu avea multă grijă de nervii proprii. După școala cea bună din Galiția și după lucrul greu din Carpați aviatorii noștri isprăvesc în regiunile zăpezii eterne problemele cele mai grele.

Greutatea începe îndată la sbor. Aerul n'are o presiune destul de mare asupra aparatului așa că e greu de a ține drept direcțiunea sborului. Dacă se mai adauge un vânt lateral și dacă locul sborului este strâmt, cecece se întâmplă foarte adese în regiunea aceasta, atunci după puține minute aeroplanul zace spart în mii de bucăți într'o prăpastie. Astfel putem vedea, că ne trebuie pentru un sbor sigur în prima linie

o toloacă întinsă, care permite o mișcare în orice direcție după cum suflă vântul. Există astfel de aeroplane, ele sunt însă destinate numai pentru sport și nu se potrivesc pentru scopuri de războiu. Aeroplanul de războiu este totdeauna greu încărcat. Afară de două persoane mai duce aparatul cu sine benzin pentru turnee mai lungi, ulei, bombe, arme, munițiune și alte instrumente. Un biplan încărcat greu se ridică numai foarte încet. Dacă locul, de unde sboară n'are o întindere de cel puțin 150 de metri, el nu este de întrebuintat. Dacă cursul se poate executa contra vântului, atunci aeroplanul se poate ridica în un timp foarte scurt și ajunge încet în spirale înălțimea cerută.

O chestiune foarte însemnată este, cum ajung aviatorii noștri peste creștetele munților. Dacă luăm în considerare că deja vâile, din cari începe sborul sunt situate la 1500 de metri peste mare, atunci ne putem închipui mai ușor înălțimea munților. Este cu mult mai greu, de a sbura din o vale așa de înaltă peste un pas înalt de 2500 de metri, decât a se ridica din un loc de 200 de metri asupra mării cu 1200 de metri. În amândouă cazurile înălțimea sborului este numai de 1000 metri, în șes este cu totul altceva. Aerul subțire din munți joacă un rol mare. Motorul nu poate lucra așa de puternic în aerul acesta. Recordurile surprinzătoare ale aeroplanelor de sport dau deci numai o iconă

Il este de netăgăduită importanța în oricare ramificație a progreselor ce trebuie realizate.

Aproape în toate statele, cel mai mare număr al femeilor este în serviciul instrucției publice. Negreșit, acesta și este cel mai feminin rol și activitatea cea mai potrivită predispozițiilor și aptitudinilor femeii.

Cu toate acestea sunt state cari au acordat femeii cele mai vaste terene de servicii. În Cristiana de ex. sunt femeii atașate la poliția orașului, și obțin chiar titluri destul de importante. În Franța sunt femeii în serviciul oficiilor de frontieră, împărțite la vizarea bagajelor. În același timp însă, prea puține sunt în servicii de comptabilitate, funcțiune, care la noi în țară a luat proporții foarte întinse anii din urmă. Sunt bine cunoscute avocatele Franței cari pledează alături de avocații bărbați. Câțiva ani înainte, Boemia a dat cel dintâi deputat-femeie.

Națiunile scandinave, cele dintâi cari s'au putut mândri cu obținerea egalității aproape complete din domeniile drepturilor dintre bărbat și femeie, au procedat cu credință și entuziasmul energic al feministelor sufragete; dacă însă luptele lor n'au fost caracterizate de aceleași violențe extreme, se poate atribui deosebirei de rasă și predispoziții.

Astfel, feminismul rassei latine, cu toată adaptarea activității feministelor, n'a dezvoltat nici o sforțare de izbândă, și s'a mărginit în principii mult mai docile probate în cadre lămurite, dar mult mai discrete. Ar trebui consultate virtuțile și calitățile tradiționale ale femeilor și împreună cu o organizație socială bine chibzuită, în care femeia să nu fie exclusiv vieții publice, să-și păstreze ceea ce este grația și atracția ei. Indată ce va fi nevoită să-și abandoneze aceste însușiri, să le năimim calități și predispoziții înăscute, feminismul, orice scopuri înalte și superioare ar urmări, îi dă o notă de multteori întovărașită de ridicol și lipsă de demnitate.

Să păstrăm deviza: cu cât femeia e mai femeie, cu atât e mai simpatcă și irezistibilă.

T. B.

Puterile centrale și România.

„La Gazette de Hollande” publică o telegramă particulară din Berlin, cu următorul cuprins:

„Intreaga presă germană, inspirată probabil din înalt loc, vorbește despre situația din România.

Ea este de părere, că a venit momentul ca această țară să se hotărască la un fel.

Germania începe să-și piardă răbdarea în privința atitudinii României, acumă cândă această țară refuză să lase să treacă munițiuni pentru Turcia.

foarte nefidelă de ceea ce pot isprăvi aeroplanele de războiu.

În războiu este aproape exclus de a sbura drept asupra pasurilor și vărfurilor, căci ele sunt înzestrate cu fortificațiuni dușmane. Pe terenul de războiu din Galiția și Franța aeroplanele sbor într-o înălțime, unde se pot simți sigure de proiectilele dușmane și unde nu mai pot fi nimerite de șrapnele tunurilor de apărare. După regulile logice, cari rezultă din experiențele aceste, aviatorul, întrebunțat în teren muntos trebuie să se ridice peste aceleași înălțimi.

Afară de cele amintite, aviatorul, care luptă în Alpi mai trebuie să ție seamă de nenumărate alte piedeci mai mari și mai mici, cari din cauza varietății lor nu pot fi înșirate toate aicea, dând noi numai un prospect scurt și general. Cetitorul atent însă, care se interesează pentru aviație, va putea aprecia lucrul periculos, energic și plin de succes al aviatorilor, cari au fost trimiși pe terenul războiului italian și cari luptă acolo plini de dragoste neclintită pentru patrie și nădejdea firmă în victoria finală.

F. M. Str.

Puterile centrale, crede presa germană, au dreptul la neutralitatea binevoitoare a României, deși tratatul pe care l'au încheiat cu această țară n'a fost ratificat de parlament. Pentru acest motiv e îndoielă că ar fi cu putință să se ordone respectarea lui.

Totuș, președintele consiliului de miniștri, d. I. Brătianu a recunoscut întotdeauna, că tratatul e valabil.

Puterile centrale au dat până acum dovadă de spirit împăciuitoar, considerând că România poate beneficia de acest caz de îndoielă.

Dar ele nu pot să mai consimtă multă vreme ca România să stea în calea propriilor lor interese și pretind să se treacă fără piedeci munițiunile destinate Turciei.

Atitudinea șovăitoare se înțelegea atât timp cât primejdia rusă era amenințătoare.

De aceea, puterile centrale se cred în drept să-și rezerve libertatea de hotărâre, în ce privește caracterul contractant al tratatului”.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 23 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: În Galiția orientală ziua a trecut în general în liniște, singur numai între detașamentele înaintate au avut loc hărțuiri. Pe Ikwa și Styr s'au desfășurat în mai multe puncte lupte violente. Așa la sudost de Nowo-Pozaiew am respins în mod sângeros două atacuri rusești. Un regiment de infanterie dușmană a trecut, noaptea, peste Styr, în apropiere de gura râului Ikwa, dar în urma contraatacului trupelor noastre a fost silit să se retragă cu mari pierderi îndărapt pe țărmul ostic al râului. Trupele noastre, cari au apărut luni de zile acest munte de graniță, de parte în fața frontului nostru, față cu un dușman ofensiv, numeric covârșitor, — s'au retras azi dimineață din această pozițiune impresurată aproape deplin și atacată de o forță înzecit mai mare decât a noastră. În sectorul Dolomiților luptele de artilerie continuă cu multă violență. Pe frontul din Carintia, o trupă de alpini a încercat ca să ne rupă linia pe muntele Monte Peralba. I-am respins, pricinindu-le mari pierderi. Pe frontul litoralului activitatea trupelor noastre s'a restrâns, în cadrele luptelor de artilerie și de tranșee, la unele întreprinderi reușite.

Pe frontul italian: În sectorul dela granița Tirolului s'au dat mai multe lupte mai mici. În sectorul Tonale, precum și la nord și ost de Condino am respins atacurile trupelor mai mici italiene. Platurile Vielgereuth și Lafraun au stat iarăș sub focul artileriei dușmane grele. Vitezele noastre trupe cari apăra muntele Coston, cari au apărut luni de zile acest munte de graniță, de parte în fața frontului nostru, față cu un dușman ofensiv, numeric covârșitor, — s'au retras azi dimineață din această pozițiune impresurată aproape deplin și atacată de o forță înzecit mai mare decât a noastră. În sectorul Dolomiților luptele de artilerie continuă cu multă violență. Pe frontul din Carintia, o trupă de alpini a încercat ca să ne rupă linia pe muntele Monte Peralba. I-am respins, pricinindu-le mari pierderi. Pe frontul litoralului activitatea trupelor noastre s'a restrâns, în cadrele luptelor de artilerie și de tranșee, la unele întreprinderi reușite.

Pe frontul sudoriental: Nici un eveniment esențial.

Berlin, 23 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Artileria și aviatorii ambilor beligeranți au desfășurat pe întreg frontul o foarte vie activitate, favorizată de o vreme frumoasă. Atacul proiectat, evident împotriva pozițiunii noastre din cimitirul dela Souchez, dușmanul nu l'a executat din cauza focului nostru. Un aviator dușman nimerit de tirul nostru s'a prăbușit arzând la nord de St. Menchould. Un alt aviator, a fost silit să coboare, după o luptă aeriană, la nordost de Vouzier. Echipajul l'am făcut prizonier. Un aviator german, în o luptă dată deasupra Pont a Moussonului cu 2 aviatori francezi, la împușcat pe unul. Aeroplanul francez a căzut arzând între liniile Germanilor și Francezilor.

Pe frontul oriental: Grupul marelui Hindenburg:

În sudvest de Lennvaden lupta încă nu s'a terminat. Ieri, întreprinzând un contraatac, am făcut prizonieri 150 Ruși. Și la vest de Dünaburg a reușit să pătrundem în pozițiunea înaintată a dușmanului. Am făcut prizonieri 17 ofițeri și 2150 soldați și am cucerit 4 mitraliere. Contraatacurile dușmanului, întreprinse împotriva liniilor ocupate de noi la sudvest dela Dünaburg, le-am respins. Rezistența Rușilor în sectorul dintre regiunea la nord de Oscimioni și cea spre est dela Subotnik (lângă Garza) am înfrânt-o. Trupele noastre îl urmăresc pe dușmanul ce se retrage, lăsând mai multe mii de prizonieri în mâinile noastre. Aripa dreaptă a acestui grup luptă la nord de Nowogrodek.

Grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria: La vest dela Woloka am ocupat pozițiunile rusești. Am făcut aci prizonieri 3 ofițeri și 380 soldați și am cucerit 2 mitraliere. Mai spre sud situația e neschimbată.

Grupul mareșalului Mackensen: La nordvest și ost de Logischin continuăm a lupta.

Pe frontul sudoriental: Situația nu s'a schimbat.

Constantinopol, 23 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

În sectorul Anaforta focul artileriei noastre a provocat incendiu în tranșeele și tabera dușmanului din fața aripii noastre dela stânga. Incendiuul a ținut timp de peste două ore. În sectorul Ariburnu, dușmanul a executat în noaptea spre 21 Septembrie explozii de mine, ceea ce ne-a pricinuit pagube neînsemnate, cari le-am reparat în scurtă vreme. În sectorul Sedilbahr dușmanul a deschis în 21 Septembrie o canoadă violentă svârșind și bombe împotriva aripii noastre dela stânga. Bateriile noastre au răspuns și au redus la tăcere artileria dușmană. În 21 c. flota noastră a alungat din portul de cărbuni din Marea Neagră 3 torpiloare rusești, tip Bistrii. Pe celelate fronturi nu se semnalează nici un eveniment mai important.

Comunicatele statelor majore inamice.

Rusia.

Petrograd. — În regiunea Riga angajamente de mici detașamente pe râul Eckau. Același lucru în unele puncte pe Dvina occidentală și intervalul dintre Iacobstadt și Dvinsk. Atacurile inamicului la vest și sudvest de Minsk continuă. Ofensiva lui între drumul spre Dvinsk și lacul Samava a fost respinsă prin focul de artilerie. În lupta dela nord de Swenziyany, satul Davgelischki, a rămas în mâinile inamicului. În regiunea Vilnei, luptele îndărătice angajate deja de multă vreme se desfășoară în mod simțitor.

Pe stânga Vilnei, între ramurile de cale ferată Vilna-Novoswenziany-Molodetchno-Vileiki, detașamentele inamicului în unele puncte au atins calea ferată Nowovileisk-Molodetchno. În multe locuri ale acestei regiuni și în regiunea lacurilor Molziol-Narochisvir, la sudost de Swenziyany, au loc lupte cu puternice detașamente de cavalerie. Germanii pronunță atacuri energice în direcțiunea Vilna la sudost de Meichagola.

La sudost de Orany, atacurile repetate ale inamicului în contra satelor Eismonty și Datzichki au fost respinse. La sud de Dagsichiki după o luptă crâncenă Germanii au reușit să ocupe satul Radziuny.

Lângă satul Jakubovzi, între satul Novyidvor și Lida, toate atacurile germane au fost respinse. Inamicul a ținând la râul Sohara ne-a atacat lângă satul cu același nume și a trecut pe țărmul drept. În cursul ofensivei inamicului dealungul căii ferate Kobryn-Minsk, s'au angajat lupte în dreptul gării Molokovitchi, mai la vest de Pinsk.

În timpul luptei pentru posesiunea orașului Derasno, am avut din nou un mare succes. Trupele noastre s'au repezit spre Derasno și au respins pe inamic spre satul Dakrasnoie. Luând cu asalt acest din urmă sat am luat 4 mitraliere și 2000 de prizonieri.

Contra-atacul nostru dela satul de graniță Cantova, la sudestul orașului Visnovetz, deși nu s'a dus la ocupațiunea satului acesta, ne-a permis să luăm prizonieri 12 ofițeri și 540 soldați și 3 mitraliere.

În lupta din regiunea dela est de satul Babulinze pe Strypa, spre nord de Butceana, am făcut prizonieri 14 ofițeri și 800 soldați.

Am ocupat satele Yanova și Palava, la nordost de Butceany. Inamicul le-a părăsit și s'a retras în desordine.

Prin acțiuni îndrăznețe trupele noastre pe tot frontul spre sud de regiunea Rovno continuă a opri cu

succes desfășurarea contraatacurilor locale ale inamicului pronunțate în unele sectoare de forțe impunătoare.

Petrograd. — În regiunea litoralului împușcături. În direcțiunea Olty, eclerorii noștri au scos pe Turci lângă satul Khistaspore, din valea Passin. Cercetașii noștri au operat în mod fericit lângă Endek. În direcțiunea Melazghert, cavaleria noastră a risipit pe Turci lângă Indjalu și Rustemiaduka, punând mâna pe un transport. În regiunea Van, ciocniri între trupele noastre și Turci la vest de Angh. Pe restul frontului nici o schimbare.

Italia.

Coltano. (Prin telegrafia fără fir.) În noaptea de 17, după o intensă pregătire, dușmanul a atacat pozițiunile noastre de pe Monte Costen, la NW de Arsiere, dar a fost respins cu pierderi. În dimineața următoare trupele noastre au atacat și împrăștiat forțele dușmane de pe Monte Valpiana în valea Torrento-Masse (Brenta) un alt detașament de al nostru a distrus adăposturile vrăjmașe în valea Torrente Vanci.

În zona Plezo, după executarea măsurilor de apărare a pozițiunilor de curând cucerite, a fost reluată cu o nouă vigoare ofensiva noastră îndreptată spre desăvârșirea închiderei accesului înspre basin.

— Dealungul întregului front de atac, pe stâncile Rombonului, pe povârnișurile grele păduroase dela Javoreck și pe stâncile pleșuve dela Lipnic, infanteria noastră, sprijinită cu furie și îndrăzneală de artilerie, a reușit să se apropie de liniile dușmane, foarte puternice, apărute încă și de rețele, făcând printre ele mari spărturi. Pe muntele Javoreck câteva tranșee au fost distruse. Observatorul și două blockhaus-uri au fost aruncate în aer, am luat 50 de prizonieri, dintre cari 2 ofițeri, la zona Carso în noaptea de 17 vrăjmașul a încercat 2 mici atacuri, a fost însă respins și a lăsat în mâinile noastre câțiva prizonieri.

Franța.

Paris. — În regiunea Lombertyde, lupte cu aruncătoare de mine dela tranșee la tranșee. Artileria noastră grea a distrus două observatoare. În Artois — mai ales în sectorul Neuville Roelincourt — lupte de artilerie urmează de ambele părți. În mai multe puncte s'a constatat eficacitatea tirului nostru asupra mitralierelor și aruncătoarelor de mine inamice. În regiunea Roye lupte cu granate cu mici acțiuni de artilerie. În valea Miette — la nord de Berry au Bac — Francezii au cucerit un mic post german. În Champagne am bombardat violent bivouacurile germane, ca răspuns la bombardarea Germanilor din regiunea Camp de Chalons.

La răsărit de Chaillon (la nord-est de Saint Mihiel) un balon captiv german a fost coborât. În fața localității Saint Mihiel artileria noastră a sfărâmat podul de pontoane și trei vase mici. În munții Vosgi canoadă la Ban de Sapt și la Violu.

Paris. — În Artois, între Angers și Souchez, cum și la sud de Arras, ca răspuns la focul inamicului, bateriile noastre au canonat cu violență lucrările și liniile lui de aprovizionare. Între Somme și Aisne se semnalează împușcături dela tranșee la tranșee cum și oarecare activitate a artileriei grele germane la care noi am ripostat cu energie. În regiunea Sapigneul și între Aisne și Argonne, lupta de artilerie și bombe a urmat o parte din noapte.

Nimic de semnalat important pe restul frontului.

Belgia.

Havre. — Noaptea liniștită. Dimineața s'a caracterizat printr-o mare activitate a artileriei inamice mai ales în contra fermei Groot Noordhof Onskerke Ronninghe. După amiazi trageri interminabile din diferite puncte ale frontului nostru și bombardare destul de violentă a Pypegalului. Artileria noastră a rezistat energic risipind pe lucrătorii inamici spre Schore la este de For Knoke.

Serbia.

Nis. — La 18 Septembrie dimineața, patru avioane inamice venind din Olion, cel mai înalt vârful la nord-vest de Orșova, au scoborât Dunărea în șir.

Atins de artileria noastră, un avion inamic a făcut jumătate întoarcere, pe când celelalte au sburat îndelung pe teritoriul românesc, apoi, pare-se au luat direcțiunea Bulgariei și Turciei.

În aceeași zi a avut loc o luptă de artilerie în direcțiunea Orșova-Tekia.

Zemstvoudile cer constituție.

„Războiul să fie continuat cu orice preț.”

În Moscva, capitala a doua a Rusiei, s'au întrunit în zilele trecute zemstvoudile și delegații orașelor la o mare adunare.

„Berlingske Tidende” din Copenhaga scrie despre decursul adunării dela Moscva:

La marea adunare din Moscva a zemstvoudilor și delegaților orașelor, spiritele erau foarte agitate, dar toți participanții erau de acord în punctele principale. S'au rostit aci critici foarte tăietoare la adresa celor dela conducerea guvernării, dar toți și-au exprimat părerea, că războiul trebuie continuat cu sfortarea tuturor puterilor. Câte un orator se agita în cursul discursului, încât vocea i se îneca ca într'un acces de furie și din cuvintele lui se desluseau numai insulte.

Fără îndoială, că mai multor oratori li s'a interzis să vorbească, ceace se poate concluda din spațiurile albe în rapoartele ziarelor din Petrograd.

Chiar și politicieni moderati cum e Gucikow au vorbit despre aceia, cari „au indus în eroare cele mai înalte foruri ale statului și au părăsit duma, armata, societatea și pe aliați”. Dar nici acești oratori n'au pregetat să-i roage pe cei veniți la adunare, ca să nu amâne momentul marelui socoteli pe timpul după războiu și să contribuie cu toată energia lor, ca convocându-se duma să se implinească și pretențiunile poporului rusesc și să se constituie un guvern, care se bucură de încrederea poporului. Foarte adâncă impresie a făcut discursul bătrânului deputat Ivankov care a propus ca să se trimită o delegație la țară, care să-i spună domnitorului, că așa nu mai merge în Rusia, căci se distruge orice autoritate. Veneratul deputat care venise la adunare în port căzăcesc a mai cerut ca să se dea amnestie politică generală.

Printul Lvov a spus că Rusia va putea repurta victorie numai dacă guvernul și administrația e sprijinită de un popor reprezentat prin o corporațiune legislativă aleasă pe baze adevărate constituționale. Dar până când Rusia va ajunge la aceasta desvoltage, nime să nu-și piarză echilibrul intern ci fiecare trebuie să-și continue munca și să-și facă datoria.

Adunarea a hotărât în sfârșit ca Rodzianko, fostul președinte al dumei să ceară să fie primit în audiență la țară.

Despre adunarea din Moscva i se anunță din Petrograd lui „Daily Telegraph” următoarele: Marea adunare dela Moscva a hotărât, ca să se constituie o comisiune compusă din membrii dumei, membrii reprezentanțelor provinciale și din membrii reprezentanțelor provinciale și din membrii altor instituțiuni publice, cari să constate, cum gândeste poporul asupra războiului și soarta țării. La ordinea zilei a fost pusă chestia unui guvern parlamentar și s'a hotărât, ca să se urgiteze convocarea dumei și numirea unui guvern, care să se bucure de încrederea poporului.

În sfârșit oratorii și-au exprimat convingerea, că poporul rusesc dorește neclintit ca războiul să fie continuat până când armatele rusești nu vor fi biruitoare.

Delegații zemstvoudilor și consilierii comunali au ținut înainte de adunare o conferință aparte. Au avut o întrunire în Moscva și octobriștii sub președinția lui Gecikow hotărând să pretindă convocarea imediată a dumei. Mai departe au enunțat ca pentru biruința finală a armatelor rusești e necesar ca poporul rusesc să fie unitar, iar muncitorii să-și continue lucrul neconturbați și să se fabrice cât mai multă munițiune.

„Times” e informat că muncitorii ruși după greva demonstrativă care a ținut timp scurt, au reluat lucrul.

Președintele dumei la țară.

Lui „Vossische Zeitung” i se anunță din Stockholm: Un distins bărbat, care a luat parte la marea adunare din Moscva a declarat, că nu se intenționează a se proceda activ împotriva amânării dumei, ci străduința principală

e ca Coroana și poporul să fie orientată asupra dispoziției adevărate care stăpânește cercurile parlamentare și conducătoare ale societății. Rodzianko președintele dumei, a fost din autorizația dumei la țară în audiență. 342 membri ai dumei au ținut o conferință imediat după amânarea dumei și au dat îndrumări președintelui Rodzianko privitor la proiectele cari să le prezinte țarului.

S'a luat hotărârea, ca, câtă vreme duma nu ține ședințe, majoritatea hotărâtoare a fiecărui partid să nu părăsească Petrogradul. Cealalți membri ai partidelor reprezentate în blocul parlamentar vor merge în provincie, ca să-i orienteze pe alegători asupra situației.

Sperăm — a terminat distinsul politician — că ne va reuși să reținem poporul agitat dela pași neprecugetați, condiționând însă, că generalii Ruski și Evert vor ști apăra armatele rusești, ca să nu mai îndure în viitorul apropiat înfrângerii grave.

Dacă nu vor putea implini aceasta condiție, vom arunca dela noi orice răspundere pentru atitudinea poporului. Duma a câștigat încrederea poporului rusesc, dar fiind amânată a încetat orice legătură între popor și conducerea armatei. Rodzianko reîntorcându-se dela audiența sa la țară, a declarat, că țarul a fost surprins de cele ce i-a raportat. Președintele dumei speră, că țarul va implini câteva din dorințele urgente ale partidelor unite în blocul parlamentar.

Războiul european.

România în pragul hotărârei.

București. — În consiliul de miniștri, ce a avut loc Luni s'a hotărât ca primul ministru Brătianu, raportând regelui despre hotărârile cabinetului, să ceară ca înainte de a se lua o hotărâre să fie convocat consiliul de coroană.

Mobilizarea în România.

Milano. — Corespondentul din București al ziarului „Corriere della Sera” telegrafiază, că nu poate confirma știrea despre mobilizarea României. Fapt e însă, că în România au fost chemate sub drapel foarte multe contingente, dar față cu aceasta au avut loc concedieri din alte contingente. Încât privește mobilizarea armatei române, ea se face după un sistem deosebit care îi dă României posibilitatea să fie gata în orice zi față de orice eventualitate.

Consilierul militar al primului ministru Radoslavoff.

Genf. — „Journal” din Paris pretinde a ști, că primul ministru bulgar Radoslavoff, l'a chemat la Sofia, pe cale telegrafică, pe fostul generalisim al armatei bulgare, generalul Savov, care a și sosit Sâmbătă în capitala Bulgariei și a avut o conferință mai îndelungată cu Radoslavoff.

Căderea Dünaburgului iminentă.

Milano. — „Corriere della Sera” primește din Londra: Cercurile militare engleze consideră ca un fapt sigur căderea Dünaburgului. Germanii bombardează cetatea cu tunuri de calibru 32.5 cm. și căderea cetății se poate aștepta în fiecare moment. Hindenburg se găsește în fața Rigei împresurate.

Atacuri rusești pe frontul Nistrului.

Cernăuți. — Pe țărmul nordic al Nistrului, la ost de gura râului Siret, luptele continuă cu o violență neschimbată. Se pare, că sfortările Rușilor, tind numai ca să ne lege trupele. După neîntrerupte lupte de artilerie, ieri noapte Rușii au asaltat în mai multe rânduri pozițiunile noastre. Tentativele aceste ale dușmanului au fost însă zădarnice.

Opoziția bulgară.

Sofia. — Spiritele sunt de o calmitate serioasă și cu deplină încredere. Rusofilul Warsaw a provocat pe Bulgari la unitate și să deționat.

tot sprijinul guvernului. Și Ghenadieff l'a asigurat pe Radoslavoff de sprijinul său necondi-

La Londra se așteaptă intervențiunea activă a Bulgariei.

Scheveningen. — La Londra se așteaptă cu siguranță la intervenție activă din partea Bulgariei.

Delimitarea teritoriului neutru al portului Saonic.

Zürich — Teritoriul neutru din portul Saonic care servește pentru transitul de mărfuri pe seama României și Bulgariei, a fost delimitat. Azi a fost instalată o stațiune bulgară de poștă și telegraf după modelul celor din Serbia.

In jurul tratatului din București.

Roma. — Vorbind de situația din Balcani, „Ideea Nazionale” scrie:

„Ca și pacea din Ouchy (Lausanne), tot așa cel de al doilea războiu balcanic și tratatul din București, care l-a urmat, au fost un succes al politicii germane. În folosul Austro-Ungariei și în vederea exploatarea germane a Turciei, Germania reuși să despărță Italia de popoarele balcanice și să desbina statele balcanice între dănele. Numai astfel, prin păstrarea Austro-Ungariei și a Turciei, se chează la penetrarea germană în Orient și pe Mediterană.

Astăzi datorită gestului războinic făcut de Italia, tratatul din Losanna a fost desființat: vor putea oare statele balcanice să desființeze și tratatul din București? Dușmanul e același și cauza comună care ne unește este menită să izbândească. Dincolo de ruinele Austriei și ale Turciei este pentru noi, ca și pentru statele balcanice, siguranța granițelor etnografice, neatârarea politică și economică, libera expansiune a forțelor noastre în lumea cea largă”.

Elveția lăfărează antantel șrapnel și granate.

Berlin. — Lui „Lokalanzeiger” i se anunță din Bern:

Ziarele franceze din Elveția anunță că Anglia a comandat în fabrica de oroloage Zenit din Locle (cantonul Neuchatel) un mare număr de fișe de calibrul 105—120 mm. pentru șrapnel. Guvernul englez îi pune fabricii la dispoziție materialul brut. Experti englezi conduși de ambasadorul englez din Bern au vizitat numita fabrică. Tot ziarele din Franța mai anunță că și Italia a făcut comenzi la mai multe fabrici din La Chaux de Fonds pentru părți constitutive de granate.

Armata rusească dela Vilna.

Rotterdam. — Corespondentul din Petrograd al lui „Daily News” telegrafiază, că armatei rusești dela Vilna i-a reușit să scape din amenințatoarea îmbrățișare a armatelor germane.

Portretul profesorului Dr. Ioan Petran.

În sala festivă a seminarului din Arad au de an crește numărul portretelor, cari odată vor reprezenta icoana trecutului nostru științific-cultural, cooperativă acerbilor muncitori pentru înaintarea națională. Pietatea a învins greutățile materiale și prejudițiile culturale. În șirul acestor strămoși ai culturii noastre va păși acum profesorul de limba și literatura română, decedat în 1904 **Dr. Ioan Petran**, a cărui portret este deja terminat și va fi expus de curând în sala festivă.

Dr. I. Petran s'a stins în floarea vieții, în plenitudinea puterilor, când contemporanii așteptau continuarea activității științifice productive, începută de el prin publicarea diferitelor manuale de gramatică română. Nici nu a ajuns să-și publice manuscrisul cercetărilor literare, colecțiunea de poezii populare, cari se află astăzi în posesiunea familiei. Abia a fost de 40 de ani, când a murit...

Pentru aprecierea justă și pentru înțelegerea întimă a acestui nou portret, mă simt îndatorat, ca fiu al răposatului, a da câteva note simptomatice din complexul caracterului său.

Răposatul avea o ținută calmă și rezervată, nu vorbea prea mult, dar cu o precizie apodictică, aproape laconică. Avea un suflet sensibil, ca și o placă fotografică, plin de observațiuni și reflexii, cari ar fi ră-

ma necunoscute, dacă nu s'ar fi reogândit în fiziologia feței, în expresiunea privirii și în observări momentane. În general era de o seriozitate adâncă. Iată-i scurta caracterizare.

Intrucât este eternizată această imagine a sufletului în portret? Artista, care l-a pictat, d-soara **Elsa Latinca** renunță la efectele exterioare și neartistice: reverenda, brăul roșu, cari ar fi fost o senzație pentru un pictor formalist, joacă numai un rol secundar în tablou. Ele stau în serviciul unui scop superior, ca împreună cu tonurile indifferente ale fondului să concentreze atenția asupra momentului principal. Privirea spectatorului cade instinctiv pe o față nu de toate zilele, drept problemă pentru un psiholog. Ioan Petran parcă trăește. Fruntea înaltă, ușor boltită, desemnul și privirea ochilor tradează seriozitatea, șirul logic de idei a unui meditator. Dar aceasta este numai o singură parte constitutivă în amalgamul calităților sufletești, cari te isbesc contemplând portretul. În masele și liniile feței, îndeosebi în ale nasului se ascunde o sensibilitate remarcabilă, potențată artificial prin relevarea palidității feței. Această sensibilitate nu influențează însă firmitatea caracterului, care se manifestă în ținuta întregă a figurei.

Este ceva sugestiv în portret. Individualizarea psihică a răposatului, redată cu o perfecțiune miraculoasă, e lucrul de căpetenie. Dacă din acest punct de vedere privim portretul (ceea ce facem involuntar) suntem satisfăcuți în internul nostru și iertăm bucuros unele defecte formale, cu toate că lucrarea nu e medioceră nici ca formă. Părul și sprâncenele negre, mustele și barba brunetă, buzele roșii au dat ocazie pictorului să se folosească de efectele coloristice, date de natură. Coloritul e în general îndeajuns de complex, uneori deadreptul luminos. Lumina venind din dreapta se revarsă asupra frunții și obrazului stâng, partea dreaptă a feței este în umbră; fondul ici mai luminat, colo mai întunecat, evocând prin aceasta un joc de lumină și umbră. Modelarea feței prin lumină și umbră, plasticitatea capului e îndeajuns de bună și stă mai presus, ca modelarea compului superior. Trecând în fine la material și tehnică, e de observat, că e pictat în ulei pe pânză de in, fondată. Poate numai în unitatea tehnică vezi tentațiunea juvenilă: maniera largă de a arunca culorile contrastează cu tratarea minuțioasă a părului.

Elsa Latinca nu a cunoscut pe decedatul. Portretul a fost executat cu ajutorul unei fotografii, pe baza caracterizării intensive. Psihicul a interesat-o în primul rând — și acesta este punctul culminant în portret, precum a adevărit savantul german Waetzold în opera sa voluminoasă despre arta portretului. Ar fi îmbucurător, dacă în viitor și noi vom pretera odată minuțiozitățile realiste în favorul verității psihice și artistice. Pentru că între portretele seminarului află unele, din cari lipsese vicia, sufletul, energia, cu toate că au rezolvit (să presupunem) favorabil problema „asemănării”.

Având în vedere conținutul sufletesc, care se leagă de operele d-soarei Elsa Latinca, îmi pare aproape inexplicabilă rezerva de până acuma a publicului nostru față de ele, talentată a profesorului Magidény din München, care merită toată atenția, mai ales, că este românească. Să sperăm, că va fi mai bine de acum înainte.

Arad, luna lui Septembrie 1915.

Coriolan Petranu,

istoric de arte, membru al Institutului
Artelor imp. regal din Viena.

A apărut:

„Sărbătoarea Morții”

(1914/15)

:: :: Versuri, de **A. Cotruș** :: ::

Se poate comanda dela librăriile: „Concordia” din Arad, „Librăria Diecezană” din Arad, librăria „Minerva” din Lugoj, la Librăria Arhidiecezană din Blaj și la „Librăria Ciurcu-din Brașov. — Prețul cor. 1:50 plus 10 fil. porto postal. :: ::

INFORMAȚIUNI.

Arad, 24 Sept. 1915.

CALENDARUL PARTIDULUI NAȚIONAL ROMÂN PE 1916 este gata și va ieși de sub tipar nu peste mult. Este cel mai bine întocmit dintre calendarele românești din monarhie. Pe lângă cronicile obișnuite, cuprinde informațiuni prețioase despre viața și organizația noastră bisericească, școlară, culturală, economică. Materialul literar este de asemeni foarte extins și de toată actualitatea.

Calendarul cuprinde și o sumă de documente ale vitejiei românești în actualul războiu și tot felul de clișee interesante, distractive.

Toți ceice voiesc să aibă acest calendar pe masă să nu zăbovească, ci să și-l aboneze în grabă la administrația „Românului”. Altcum vor păți ca foarte mulți anul trecut cari au trebuit să se lipsească de el fiindcă nu se îngrijiseră de cu vreme să și-l aboneze și astfel administrația să le păstreze exemplarul.

Prețul unui exemplar 60 fileri, iar pentru poștă să se mai adauge încă 20 fileri.

Distingerea colonelului român Artur de Brânzei. Ofițerul de ordonanță al inspectorului general al corpului voluntar de sanitari, colonelul **Artur Brânzei de Temes-Slatina**, a fost distins pentru meritele lui speciale, cu decorația crucei de ofițer a ordinului Francisc Iosif pe panglica crucei militare pentru merit.

Dăruire. „Zlagneana” inst. de credit în Zlagna a trimis la administrația noastră suma de 20 cor. pentru ajutorarea soldaților români, cari și-au pierdut vederea în războiu.

Mari mulțumiri!

Concedieri pentru semănatul de toamnă în Austria. Se anunță din Viena: Primul ministru austriac a făcut cunoscut șefilor agrarienilor, că ministrul de războiu va acorda pentru semănatul de toamnă concedieri de 2—3 săptămâni. Glotașii de 43—46 ani, așezați în Austria vor avea să se prezinte pentru începerea serviciului militar în 16 Noembrie, iar ceilalți ani în 1 Decembrie.

Femei osândite la închisoare pentru ajutor dat dezertorilor. În 18 Maiu 1915 au dezertat în România soldații **Alexandru Barbu** din Lugoj și **Victor Petrolescu** (?) din Caransebeș aparținători la batalionul de completare din Caransebeș al regimentului de infanterie Nr. 43. Soția lui **Alexandru Barbu** de 24 ani și văduva **Ilie Barbu** de 31 ani, amanta lui **Petrolescu**, au fost acuzate de procuror, în zilele trecute tribunalul de dezertorilor și în zilele trecute tribunalul de divizie al honvezimei, din Seghedin, a judecat cauza celor două femei. Tribunalul militar era compus din maiorul **Alexandru Matyok**, președinte, căpitanul-auditor **Elemér Szentgyörgyi**, conducător al desbaterii, locotenentul-procuror **Dr. Wilhelm Szende**, reprezentant al forului acuzător și apărătorii locotenentul **Dr. Teodor Papp** și **Dr. Mihail Vajda**. Acuza ridicată împotriva celor două femei a fost, că au ușurat dezertarea în România a bărbatului resp. amantului. Ele au dat celor doi soldați haine civile, alimente și 200 coroane. Soldaților le-a și reușit astfel să treacă granița, în România. Planul de dezertare era făcut dinainte de cei doi soldați și văduva **Ilie Boța**. Soția lui **Barbu** venind din Lugoj la Caransebeș deoarece bărbatul său fu împărțit în batalionul ce avea să plece pe câmpul de războiu, văduva **Boța** a inițiat-o și pe ea în planul celor doi soldați.

Femeile s'au apărat față cu această acuza, că au fost constrânse prin amenințări să le dea haine celor doi soldați. Alimentele și banii le-a dat văduva **Boța**. **Barbu** a și scris din România soției sale.

Tribunalul cumpănind cu prudență circumstanțele atenuante a osândit-o pe soția lui **Alexandru Barbu** la două luni, iar pe văduva **Ilie Boța** la un an închisoare.

Deputat belgian condamnat în Germania. Din Amsterdam se află că deputatul belgian **Verhaegen** a fost condamnat în Germania la doi ani închisoare pentru că a trimis guvernului belgian prin intermediul fiicei sale o scrisoare care a fost confiscată.

Guvernul bulgar și presa ruso-illă. Se anunță din Sofia: Ziarele ruso-illă „Mir” și „Balcanscha Tribuna”, a căror apariție temporală fusese întrerisă de guvernul bulgar, au obținut autorizațiunea de a reapare din nou. Apariția ziarelor „Praporet” organ personal al fostului prim ministru Malinoff șeful democraților, „Zarca” și „Părerii Libere” continuă să fie întrerisă fără termen. Ziarul „Zarca” nu mai apare de 18 zile.

Cazuri de moarte. *Dimitrie Adam*, preot ort. în Moșnița, a decedat în 13 Sept. n. în vârstă de 70 ani. Inmormântarea s'a făcut în 15 Sept. n. în Moșnița.

— *Ioan Ania*, preot ort. și episcop, membru al sinodului protopresb., a decedat în 10 Sept. în vârstă de 45 ani. Inmormântarea s'a făcut în 12 Sept. în Iladia.

— *Julian Mihali*, preot gr. cat., a decedat în 12 Sept. în vârstă de 59 ani în Șotelec. Inmormântarea s'a făcut în 15 Sept. în cripta familiară din Calacea.

— *Maria Motora n. Nariță*, preoteasă, a decedat în 19 Sept. în vârstă de 64 ani. Inmormântarea s'a făcut în 21 Sept. în Sohodol.

Odihnească în pace.

Cazul celor 104 dezertori. Se anunță din Salonic: Se știe că acum două săptămâni, funcționarii inferiori ai poliției grecești au predat autorităților sârbești — în urma insistențelor agenției de spionaj sârbești din Salonic — 104 dezertori geci din armata sârbă, cari reușiseră să se refugieze pe teritoriul grecesc.

Cazul acesta provocând o vie indignare în opinia publică grecească, care a protestat cu energie în contra unei măsuri ilegale din partea autorităților grecești, a necesitat intervenția guvernului grecesc pe lângă cel sârbesc în favoarea dezertorilor predați.

În urma acestei intervenții, guvernul sârb a declarat ministrului Greciei din Niș că acei 104 dezertori nu vor fi pedepsiți, făcându-i promisiuni asigurătoare în această privință. Ministrul Serbiei din Atena a repetat aceleași declarații ale guvernului său, guvernului grecesc. Guvernul grecesc a hotărât pe de altă parte darea în judecată și pedepsirea acelor funcționari polițienesci greci, cari, fără să ceară instrucțiuni dela superiori, au predat Sârbilor, contrar dreptului intervențional pe cei 104 dezertori.

Raidul aerian București-Craiova-București. Joi s'au înapoiat la București venind dela Craiova, unde au luat parte la tragerile executate de regimentele de artilerie locale în prezența dlui general *Coandă*, două aeroplane sistem Bristol-Coandă pilotate unul de d. căpitan *Berioniade* — având ca pasager pe d. major *Petrescu*, directorul școlilor de aviație — iar celalalt de d. locot. *Alexandrescu*, având ca pasager pe mecanic.

Merită a fi relevat acest raid care s'a făcut pe calea aerului în condițiuni admirabile pe un timp nu tocmai propriu pentru sbor, mai ales la înapoiere când îndrăzneții aviatori au fost nevoiți să aterizeze de 4 ori fiind surprinși de ploaie, stabilind un frumos record în aviațiunea noastră, distanța București-Craiova 250 klm., fiind parcursă la ducere în minimum de timp posibil 90 minute.

Procesul pentru scufundarea șalupei „Trotus”. Curtea de apel din Constanța a judecat procesul șalupei „Trotus”, care a fost scufundată de un vapor al societății ungare de navigație din Budapesta, anume „Gróf Széchenyi István”, comandat de căpitanul *Knerr*, care a fost condamnat de tribunalul din Constanța la 5 luni închisoare și să plătească despăgubiri civile împreună cu societatea, aproape 2 milioane lei familiilor celor înecați cu acea ocaziune.

Sedința s'a deschis la orele 1 d. a. Curtea era compusă din d. Istrate ca presedinte, având ca membrii pe dnii D. Moscu, Stelian Bonca, G. R. Dumitrescu și G. Climescu. Fotoliul ministerului public a fost ocupat de d. Popovici, procuror general.

D. avocat *Filotti* din partea societății ungare de navigație cere ca procesul să fie amânat, procedura nefiind completă, iar dovada de înmânare a citației societății ungare nefiind tradusă din ungurește. Dnii avocați *Radovici* și *Comsa* din partea victimelor spun că incidentul ridicat de d. *Filotti* nu e de loc întemeiat în ceea ce privește ministerul de războiu, întrucât în ședința de azi se

prezintă d. avocat *Caracas*, Dl. cer ca procesul să fie judecat. D. procuror general *Popovici* spune că deși acest proces s'a perândat timp de patru ani pe la toate instanțele judecătorești, totuși dsa crede că procesul trebuie amânat, arătând că procedura nu e bine îndeplinită.

În replică vorbesc din partea victimelor dnii avocați *Bădulescu*, *Alexandrescu* și *T. Polikrat*, cerând judecarea procesului.

Curtea după o deliberare de 1 oră și 10 minute găsește că procedura nu e bine îndeplinită și amână procesul pentru ziua de 23 Noembrie a. c.

Atentat împotriva transporturilor rusești. Se anunță din București: „Universul”-ui i se telegrafiază din Giurgiu: Postul bulgar de lângă Rusciuk a deținut azi noapte 2 indivizi necunoscuți, pe cari i-a surprins, când voiau să pună bombe sub vapoarele rusești, încărcate cu grâu, ce staționau pe Dunăre. S'a constatat că indivizii surprinși intenționau să arunce în aer vapoarele rusești. Soldații de graniță i-au provocat pe cei doi atentatori să părăsească vapoarele și să se întoarcă la țarm. Indivizii însă s'au aruncat în apă și au încercat să se refugieze cu înotul, dar curentul puternic al râului i-a aruncat la țarm, unde au fost deținuți. Atentatorii au fost duși la direcțiunea poliției din Rusciuk unde sunt ținuți în închisoare. La primul interogator ce li s'a luat, ei au declarat că au dorit să săvârșească atentatul pentru că îi urăse pe Ruși.

Kenjiro Tokutomi.

Până la moarte...

Roman japonez.

Tradus în românește de: P. Robescu.

(Urmare) (45)

Takeo își mușcă buzele cu ciudă. După ce tăcu un timp, sări în sus de pe scaun, aruncă jos un coș cu mere ce adusesse mamei sale, și strigă:

— Mamă, tu ai ucis pe Nami și ți-ai ucis și pe fiul tău! Eu n'o să te mai văd nici odată.

Takeo plecă imediat la nora sa, care era în portul Yokosuka.

Pe la jumătatea lui Iulie, guvernul japonez, în urma evenimentelor din Corea, declară războiul Chinei.

La 18 Iulie, viceamiralul *Kabayama*, a fost numit șeful flotei și vasul amiral *Matsushima*, pe care era *Takeo*, a primit ordinul să se unească cu celelalte vase, în Saseho.

Takeo, care-și pusese în gând să cază lovit de granate și de bombe, ne mai putând să ducă viața aceasta, porni cu entuziasm.

Generalul *Kataoka* a pus să zidească o casă într'una din moștile sale, plină de soare și de liniște, și după ce a chemat pe *Iku* din *Zusch*, a trimis-o să stea cu fata lui, în noua locuință.

În luna lui Septembrie, generalul a fost rechemat în serviciu, și după ce lăsă în grija nevastei sale pe bolnavă, în ziua de 13 porni să însoțească pe împărat în cartierul general din Hiroshima, iar luna următoare, împreună cu generalii *Oyama*, *Yamași* și cu alți ofițeri, plecă în peninsula *Liaotung*.

Toate pasiunile și toate neînțelegerile cari au turburat sufletele persoanelor de cari ne ocupăm până acum, s'au liniștit câtva timp, din cauza perturbațiilor, pe cari războiul dintre China și Japonia, a produs în conștiința națională a poporului japonez.

(Va urma)

Ultima oră.

ALTE PATRU CONDAMNĂRI LA MOARTE ÎN BULGARIA.

Lovici (Bulgaria). — Tribunalul militar de aci, după debateri de 3 zile, a condamnat la moarte prin spânzurătoare pe *Turcii Ali Iusin*, *Ceagali Gani*, *Iusem Hoge* și *Sali Ali*, acuzați că au servit de călăuze armatei române, în timpul campaniei acestora în Bulgaria.

Tot pentru acest fapt, a fost condamnată la muncă silnică pe viață femela *Fatme Garagali*.

GRECIA S'A ALIAT CU ROMANIA ȘI CU SERBIA (?). — INTELEGERE ÎMPOTRIVA PUTERILOR CENTRALE.

Atena. — Organul dlui *Gunaris* spune, că quadrupla alianță a făcut promisiuni dlui *Brătianu*, că în cazul intervenției din partea Greciei și a României quadruplea nu va încheia pace decât atunci când România își va fi luat în posesiune teritoriile la cari aspiră. România e obligată să pună în front 500 mii oameni împotriva puterilor centrale. Mai încolo, România se obligă să retrocedeze Bulgariei Dobrogea nouă iar în caz dacă Serbia ar fi atacată de către Bulgaria, România va merge în ajutorul Serbiei. Asupra acestei oferte va decide consiliul de coroană.

BULGARIA A TRIMIS SERBIEI UN ULTIMAT (?)

Lugano. — „Idea Nazionale” pretinde a ști, că Bulgaria a trimis Serbiei un ultimatum cu termenul scadent de 24 Septembrie ora 6 seara.

SERBIA E ÎNVOITĂ SĂ CEDEZE ÎNTREAGĂ MACEDONIA(?)

Geneva. — Din Niș se anunță prin Roma: În nex strănă cu evenimentele mai noi între primul ministru d. *Pasici* și ministrul Rusiei s'au început noi tratative. D. *Pasici* sondează dacă nu cumva s'ar putea realiza o înțelegere cu Bulgaria în modul următor:

Serbia cedează Bulgariei întreagă Macedonia cu condițiunea, că acest teritor să aibă autonomie sub suveranitatea Bulgariei. Până în acest moment nu se cunoaște rezultatul tratativelor în această chestie dintre d. *Pasici* și ministrul Rusiei.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Avram Beloia, Petrovaradin Am primit 2.40 cor. ca abonament până la 30 Septembrie a. c.
Ioan Rob, Orăștie. Am primit 4.80 cor. ca abonament până la 31 Iulie a. c.

Cafea ieftină!!!

Firma noastră de import **F. A. Degan în Fiume** (Postafio nr. 163.) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4.60 cor.
„ 10	„ Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	4.80 „
„ 14	„ Cuba cea mai fină	1 kgr.	5.20 „
„ 16	„ Cuba mărgele, aleasă	1 kgr.	5.20 „
„ 16	„ Cuba specialitate	1 kgr.	5.60 „
„ 24	„ Ceylon fină	1 kgr.	5.40 „
„ 21	„ Iava aurie	1 kgr.	5.20 „
„ 106	„ „Victoria” cea mai fină	mixtură	
		1 kgr.	5.60 „

5 kgr. se trimite cu poșta francat și vămuit prin rambursă.

Caut

o econoamă harnică, isteată, care știe ferbe bine pentru conducerea casei mele.

Onhelia Dr. Rocsin.

Nagyvárad, Tioza K. 15.

Ro 2520-8

ANUNȚ.

O domnișoară inteligentă află aplicare în farmacie. Se recere cunoștința limbii române, maghiare și germane. Oferte cu detaliile rețute și signarea calificațiunei să se adreseze la

Cornel Demeter, farmacist
Szászváros.

De 2518-3

ANUNȚ.

În casa mea de comerț află aplicare momentană

1 comis, expert în branșa de manufactură și băcănie, care pe lângă limba română, să poseadă — și în scris — perfect, limba maghiară sau germană, precum și

1 învățăcel cu 2-4 clase medii.

ILIE FLOAȘIU.
(Fo 2519-3) (Szerdahely.)

LA „LIBRĂRIA CONCORDIA”

ARAD, STRADA DE AK FERENC NUMĂRUL 20

SE AFLĂ DE VÂNZARE CĂRȚI DE RUGĂCIUNI, BISERICESTI, LITERARE, POPULARE ETC.

Dor și jale, Cântece din războiu (1914—1915). Cu o prefață de Dr. I. Urban Iarnik
Cântece din războiu, I Vitejești. Adunate de Dr. D. Cioloca —40
A. Vlahuță, »Dreptate». Nuvele 2—
Munții noștri, »Țara țopilor». Despre trecutul munților apuseni ai Transilvaniei. Date adunate din autori, manuscrise și tradiții de Rubin Pațiu sen.
Augusta Rubenescu, »Pentru copii cei buni». Povești. Legată frumos
C. Colodi, »Pământul lui Tândărică» (Povestea unei păpușe de lemn) cu 56 ilustrațiuni 1—50
Al. Ciura, »In războiu» 1—
Henrik Sienkiewicz, »Prinsoarea». (Judecata lui Jupiter) —20
Ioan Agârbiceanu, »Arhanghelii». Roman din viața românilor ardeleni 3—
Ioan Agârbiceanu, »Schite și povestiri» 2—
Ion Dragoslav, »Volintirii» 1—80
Delavrancea, »Viforul». Dramă în 4 acte
D. D. Pătrășcanu, »Timotheu Mucenicul»
I. Irimescu — *Cândești*. »Pe drumurile cadrilaterului». Impresii și note 1—50
Haralamb G. Lecca, »Dincolo». Din Dunăre în Balcani 1—
Goethe, »Faust». Tragedie. Traducere în versuri de Ion Gorun 1—
Björnsterne Björnson, »Mary». Roman tradus de Horea Petra Petrescu 1—
G. Rotică, »Poezii» 2—
Ioan Adam, »Pe lângă vatră». Pilde și glume țărănești 1—50
V. Alexandri, »Poezii populare ale românilor» 1—50
Ion Bârseanu, »Dor pustiu» 1—50
Guy de Maupassant, »Povestiri alese» Trad. de M. Sadoveanu 2—
Ion Ciocârlan, »Traiul nostru» 1—50
S. Mehedintz, »Către noua generație»
M. Sadoveanu, »Floare ofilită». Roman 2—
C. Sandu-Aldea, »Ape mari» 2—
Vasilie Pop, »Iubirea e biruitoare» 2—
I. Slavici, »Mara» Roman 2—
Alexandru T. Stamatiad, »Din trâmbițe de aur». Poeme 2—
N. N. Beldiceanu, »Chilia dragostii» 1—50
Ioan Adam, »Vorbe de clacă» 1—25
Cum să trăim? »Staturi medicale» de Doctorul F. Grünfeld —50
M. Maeterlinck, »Ciclul morții» Trad. de A. T. Stamatiad 1—25
N. Iorga, »Oameni cari au fost». Amintiri și comemorări 3—
N. Bălcescu, »Istoria românilor sub Mihai-Vodă Viteazul» 2—
I. A. Basarabescu, »Vulturii». Schițe și nuvele 1—50
N. Iorga, »Istoria armatei românești Vol I.»
Ludovic Daus, »Străbunii» Roman 2—50
Ioan Ciocârlan, »Inimă de Mamă». Schițe și nuvele 2—
Björnsterne Björnson, »Synnöve Solbakken». Trad. de N. Ciotori 1—50
D. N. Ciotori, »Calea Robilor» Povești 1—50
Octav Minar, »Eminescu în fața jusițișii»
Natalia Negru, »Mărturisiri». Nuvele 2—
»Fabiola sau biserica din catacombe» 2—50
Constantin I. A. Nottara, »De dincolo de moarte» 3—
R. Rosetti, »Păcatele Sulgerului» 2—
Th. D. Speranția, »Alte anecdote populare»
M. Lungianu, »Zile senine». Icoane dela țară 2—
O. Goga, »Din umbra zidurilor». Poezii
Nicolae Filimon, »Ciocoi vechi și noi, sau ce naște din pisică șoareci mânăncă»
I. L. Caragiale, »Teatru». Opere complete 2—

I. L. Caragiale, »Momente, schițe, amintiri». Opere complete 2—
Ioan Adam, »Năzuințe» 1—50
N. Petra Petrescu, »Ilie Marin». Istoria pentru tinerime 1—50
Păscălie sau carte de zodii, așezată pe 7 planete. Ediția a patra corectată și înăvuiată cu privire la mai multe cerințe. Legată, cu peste 360 pagini 2—
A de Herz, »Bunicul». Comedie în 3 acte 2—
Em. Gârleanu, »Cea d'ntâi durere». Nuvele și schițe. Ediția a II-a întregită 1—80
Delavrancea, »Luceafărul». Dramă în 5 acte 2—50
Delavrancea, »Liniște. Trubadurul. Stăpâna odată» 2—50
Delavrancea, »Irinel». Comedie în 3 acte 2—50
P. Lucosteanu, »Suntem nebuni». Schițe umoristice 1—50
Victor Eftimiu, »Achim». Tragi-comedie în 3 acte 1—25
Ioan Al. de Lemenyi, »Poezii» 1—50
Dr. Ioan Lupas, »Viața unei mame credincioase» —30
Dr. Ioan Lupas, »Spice din istoria noastră bisericească» —30
Zotti Hodos, »Masa ieftină». Gătirea mâncărilor de dulce și de post. Rețete de bucate simple și bune 1—20
St. O. Iosif, »Poezii» 2—50
Conan Doyle, »Duet». Roman. Tradus de V. Onișor 1—60
Pompiliu Eliade, »Cu privire la Maurice Maeterlinck» 1—
L. Rebreanu, »Frământări» 1—50
Dr. Valeriu Seni, »Critica unei lecții». Indrumări practice —60
Anecdote populare, de Fabiu Sanjoanu —32
Robinson Crusoe, sau aventurile minunate ale unui naufragiat eu 6 chipuri —70
Țiganiada sau Alexandria figănească —80
Alexandria. Viața, faptele și întâmplările lui Alexandru-cel-Mare Macedonean —60
Din publicațiunile soc. »STEAUA» a 20 fil. nrul. Nrul.
 2 *P. Dulfu*, »Foloasele învățăturii»
 4 *Ioan Hașeganu*, »Grădina de legume»
 5 *Dr. I. Felix*, »Medicul poporului»
 19 *George Coșbuc*, »Superstițiunile păgubitoare ale poporului nostru»
 20 *Viața și faptele lui Antim Ivireanu*, metropolitul Ungrovlahiei
 22 *Em. Gârleanu*, »Amintiri și schițe»
 24 *Din legendele neamului Hohenzollern*, prelucrare de St. O. Iosif
 25 *Flori și povești de Ioan Dragoslav*
 26 *Din Bucovina de altă dată*, de Ioan Grămadă
 27 *Români de peste Carpați* de I. Slavici
 29 *Povestea cerului* de Victor Anestin
 30 *Povestiri de I. Agârbiceanu*
 32 *Ostașii noștri*
 34 *Istoria literaturii române moderne* de prof. Dr. N. I. Apostolescu
 35 *Boalele ochilor și îngrijirea lor* de prof. Dr. G. Stănculeanu
 30 *Snoave de P. Gârboviceanu și G. I. Chelaru*
 37 *Viața și faptele lui Andrei Șaguna* de Dr. I. Lupas
Povești ardelenesti. Culese din gura poporului de Ioan Pop Reteganul 5 vol. 2—50
Povești populare din Bănat. Culese din gura poporului de G. Cătană Partea I, și II. 1—10
Calea pocăinței —40
Traista cu povești istorice —50
Balade populare. Culese din gura poporului bănațean —60
Inimioara, adică floarea poeziei naționale din cei mai buni scititori români —60

Cântece religioase, populare și un bun sfat —50
Mintea și norocul, precum și alte 12 povești populare —40
Floarea Codreanului, Povește precum și anecdote, poezii populare și povești —24
Poezii și cântece populare, din Bănat —50
164 strigături și uituri, culese din ținutul Zarandului —24
Cea mai nouă carte de visuri —40
Istoria lui Arghir și Elena —30
Dr. I. Iarnik Urban și A. Bârseanu. Doine și strigături din Ardeal. Cu peste 400 pagini 1—30
Păscălie populară —12
Culegere din cele mai frumoase povești de Ioan Bota —60
Coriolan Brediceanu, »Peatra credinței». Istoria din viața poporului —50
Coriolan Brediceanu, »Fira». Nuvelă din popor —24
Roata norocului, sau aflarea doinței noastre —80
Insula morților —50
Andrei cel răsfățat —30
Făt frumos din lacrimă. Povește de Eminescu —20
Năzdreveniile lui Toporăște —30
Popa care știe carte și Ion Ișteful. Povești populare —24
Culegere de diferite cântece —70
Biblia cea Mare. Sfânta scriptură a vechiului și noului testament. Legată. Cu peste 1000 pagini 2—
 Tot acesta format mare, cu litere mari, legată 6—
Simbolul credinței, din cuvintele și înțelesul Sfintei Scripturi de Gh. Joandrea (Aprob. de Ven. Cons. Diecezan) 2—50
Noul așezământ, (noul testament) Legată 1—20
Noul așezământ și psalmii. Legată 1—40
Apa tineretelor și alte povești populare —40
Cele 4 Evanghelii Legată —70
Mântuirea sufletului. Carte de rugăciuni. Legată —80
Cartea psalmilor tradusă după textul original —10
Sfânta Evanghelie a Dului și Mântuitorul nostru Isus Christos scrisă de Sfântul Ioan —10
Sfânta Evanghelie a Dului în Mântuitorul nostru Isus Christos scrisă de Sfântul Mateiu —10
Sfânta Evanghelie a Dului în Mântuitorul nostru Isus Christos scrisă de Sfântul Luca —10
Carte de rugăciuni pentru folosul și mângăierea fiecărui creștin întocmită de Ierodiamonul Damaschin din Sfânta Mănăstire Sinaia. Legată Cor. 2—50 în piele 5—
Carte de rugăciuni pentru tinerimea evlavioasă de un prieten al copiilor. Cu mai multe icoane. Legată —44
Cuvinte folositoare și de suflet mântuitoare. Culese din santele scripturi de Sm. Monahul Isaia. Legată —60
Rugăciuni pentru soldați. Legată —24
Culegere de cântări bisericești. Legată —30
Viața prea cuvioasei maicei noastre Mariei Egiptence. Legată —32
Cele cinsprezece suferințe ascunse ale lui Isus Christos —30
Din minunile Maicei Domnului. Legată —40
Mântuirea sufletului de vămile văzduhului. Rugăciuni —16
Zidirea lunei. Cele 12 Vineri —16
Taina celor 12 Vineri mari și rugăciune pentru vremuri grele. Legată —20
Povățuitor la împărăția cerurilor —60
 Pentru porto să se adauge de fiecare carte

Pentru porto să se adauge de fiecare carte 10—20—30 fil (până la 1 kg, sub bandă) însă pentru primirea cărților trimise sub bandă librăria nu ia asupra sa răspunderea, numai dacă se adauge încă 25 fil. pentru recomandare.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

”CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă. :

Prețuri :
moderate :